

ТҰЛҒА

ЫСТЫҚ ҚАЙРАТ,
НҰРЛЫ АҚЫЛ,
ЖЫЛЫ ЖҮРЕК...

Светлана СМАҒҰЛОВА
Тарих ғылымдарының докторы

Ғылым-білім дүниесі, ғаламзатпен адамзат құпиясы, ғұлама оқымыстылар бейнесі кітапхана ішінде, кітаптар бетінде жарқырап көрінеді. Ал кітапхана тағдыры, кітапхана ісін өркендету, қорды қорландыру, толықтыру, мәдениеттің бесігіне, ұлттың айнасына айналдыру, елді сәулендіру тұтастай қарапайым еңбек адамы – кітапханашыларға тікелей байланысты.

Бар өмірі мен қызметін кітапхана ісіне арнап,
әрбір ғылым саласында жүрген ғалымдарды
қажетті, құнды деген кітаптармен қамтамасыз
еткен жандардың бірі де бірегейі

Әбуғалиева Күлжихан Күлшәріпқызы

70 жасқа толып отыр.

Кітапханашы, библиограф, кітаптанушы Күлжихан Күлшәріпқызының есімі тек әлемдік кітапхана жұршылығына ғана емес, кітаппен дос оқырмандардың арасында да белгілі деуге болады.

Күлжихан Күлшәріпқызы 1951 жылы 11 ақпанда Алматы қаласында дүниеге

келген. 1968 жылы Зайсан қаласындағы орта мектепті, 1974 жылы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтын (қазіргі Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті), 1989 жылы Алматы жоғары партия мектебін бітірген. Еңбек жолын 1969-70 жылдары Өскемен

қаласы Саяси-ағарту үйінде кітапханашы қызметінен бастаған ол 1974 жылдан Кітапхана факультетін тәмамдап, қазіргі «Ғылым ордасы» РМК қарасты Орталық ғылыми кітапханадан еңбек жолын бастаған. Кітап жинақтау бөлімінде кітапханашы (1974), аға кітапханашы (1976), сектор меңгерушісі (1978), ғылыми хатшы (1982), ғылыми жұмыстар бойынша директордың орынбасары (1985), ал 1987-2011 жылдар аралығында ҚР Білім және ғылым министрлігі Орталық ғылыми кітапханасының директоры, 2011 жылы «Ғылым ордасы» ШЖҚ РМК Бас директорының міндетін атқарушы қызметтерін атқарды.

Өз қызметінен басқа Күлжихан Күлшәріпқызы Республикалық кітапханашылар Ассоциациясының Халықаралық қатынас секциясының төрайымы, ТМД мемлекеттері ғылыми Академиялардың халықаралық ассоциациясы бойынша кітапхана директорлар кеңесінің, ҚР Кітапханалар қауымдастығының,

Ғылым академиясының халықаралық қауымдастығының (МАН), «Қазақстанның ақпараттық консорциумы» қауымдастығының және 1990 жылдары шыққан «Кітапхана» («Библиотека») және «Кітапхана әлемі» («Мир библиотеки»), 2003-2012 жж. журналдарының редколлегия мүшесі болды. Кітапхана ісі бойынша Республикалық деңгейде ұйымдастырылған барлық іс-шараларға тікелей араласып, елеулі үлесін қосты (Қазақстан кітапханашыларының 1-2 съездері т. б.).

1987 жылы Күлжихан Күлшәріпқызы Орталық ғылыми кітапхананың директоры лауазымына тағайындалғанға дейін қызметтік өсудің барлық сатыларынан өтіп, мол тәжірибе жинақтады. Институтта оқып жүрген кездің өзінде алдына қойған мақсатына, болашақ мамандығына үлкен жауапкершілікпен қарап, институт, факультет көлеміндегі қоғамдық жұмыстарға белсене қатысты. Оның ұйымдастырушылық басқару

қабілеті комсомол ұйымына хатшысы болған кездің өзінде байқалды.

Директорлық қызмет атқарған жылдары кітапхана ісіне, ұжыммен жұмыс істеуге және ғылымның негізгі бағыттарын анықтауға қатысты көптеген мәселелерді шешуге атсалысты. Оның басшылығы кезеңінде ОҒК маңызды ғылыми-ақпараттық мекемеге айналды, онда жаратылыстану тақырыптарының бірегей бірыңғай қоры құрылды, жаңа ақпараттық және кітапханалық технологиялар енгізілді. Елдегі экономикалық және саяси қатынастардағы өзгерістердің қиын жылдарында К.К. Әбуғалиева барлық күш-жігерін кітапхана ісіндегі жаңа заңдылықтар мен фактілерді зерттеуге бағыттады. Қиындықсыз жаңа жолдарды таңдай отырып, Орталық ғылыми кітапханадағы өткен кезеңдегі ең тиімді бағыттарды ұстады.

Академиялық кітапханалар үшін ең басым міндеттер – ғылыми-зерттеу институттарының тақырыбына сәйкес

отандық және шетелдік басылымдармен кітап қорларын толықтыру, каталогтардың ғылыми деңгейін жоғарылату, кітапханалық-библиографиялық білімді насихаттау, кітапханатану, библиографиятану, кітаптану және т.б. салалардағы ғылыми-зерттеу жұмыстары болды.

Тәжірибелі кітапхана маманы және іскерлік қасиеттері басым К.К. Әбуғалиева кітапхана ісі проблемаларының мәніне терең ене отырып ғылыми-зерттеу институттарының бағыттарына сай, ғалымдар мен кітапхана арасында жаңа өзара қарым-қатынас орнатты. Ол кітапханадағы жетекші тенденцияларды анықтай отырып ұлттық мәдени дәстүрлерді дамытуға бағытталған реформалар жүргізді. Ғылыми мәртебе-

ге ие болған бұл кітапхананың көп саласын қайта саралаудан өткізіп, оның құқықтық негізін нығайтып, бұрыннан қалыптасқан бай тәжірибемізді уақыттың қым-қиғаш талабына қарай қайта саралады.

Орталық ғылыми кітапханада жүйелі түрде жаңа кітаптар көрмесі, ғылым, өнер, мәдениет өкілдерімен кездесу, оқырмандар конференциясы ұйымдастырылып отырды. Ғылым салалары бойынша библиографиялық көрсеткіштер үзіліссіз шығарылды. Осындай алып кітапхананың жұмысын реттеп білгірлікпен басқару, алға бастыру, заман рухына сай халықтың кәдесіне, игілігіне қызмет еткізу – оның жетелі жетекші, іскер басшы екенін көрсетеді.

Ол табиғатынан біртоға, өз ісіне жантаімен берілген ыждаһатты жан, кәсіби шеберлігін арттыра беруді, жетілдіре беруді мұрат ете отырып, өзін кітапхана саласының білікті маманы екендігін көрсете білді.

Күлжихан Күлшәріпқызы ұйымдастырушы, басшы ғана емес ғылым саласында елеулі үлес қосқан маман. Оның тікелей жауапты редакторлығы әрі құрастырушылығымен 200 астам библиографиялық басылым жарық көрді. Сонымен қатар 50-ден астам ғылыми мақаласы жарияланды. Ол 5 республикалық және дүниежүзілік ғылыми-зерттеу жобасына жетекшілік етті.

Оның алғысөздері мен мақалалары «Баға жетпес мұра» («Бесценное насле-

дие», 1993), «Үлкен өзгерістер жолында», («На пути больших перемен», 1994), «Сирек кездесетін кітаптың тарихи-мәдени рөлі» («Историко-культурная роль редкой книги», 1992) және т.б. еңбектерде жарияланып, онда кітапхана саласын дамыту, жаңа техникалық тәсілдерді енгізу, кітап қорларын жинаудың ұйымдастырылуы мен принциптері, каталогтау, кітапхана технологиялары, шетелдік кітапханалармен тәжірибе алмасу, әртүрлі профильдегі кітапхана мамандарын даярлауда және тағы басқа мәселелер көтерілді.

Кітапхана ғылымына қосқан елеулі үлесі – Қазақстанның өткен және қазіргі кездегі кітапханатанудың көрнекті өкілдері туралы «Қазақстан кітапхана ісінің

көрнекті қайраткерлері», Ұлт зиялыларын, елеусіз қалған есіл ерлерімізді қалың көпшілікке таныстыру мақсатында «Ұлы тұлғалар» сериялары шығарыла бастады.

К. Әбуғалиеваның басшылығымен әртүрлі ғылымдар саласы бойынша библиографиялық көрсеткіштер дайындалды. Бұлардың арасынан «Академии наук Республики Казахстан – 50 лет» (сост. Н.Ф. Валяева, Т.В. Вдовухина), «Наука и рынок» (сост. Н.В. Щуровская), «Библиография трудов по палеозоологии Казахстана, 1920-1999» (сост. Б.Кожамкулова, Г.А. Демешева), «Геология Казахстана, 1930-1956» (сост. А.А. Бурыбаева), «Түркістан ер түріктің бесігі ғой...» (сост. В.К. Кузембаева) және т.б. библиографиялық басылымдарды атауымызға болады. Барлық осы еңбектерде, ағымдағы және ретроспективті ғылыми библиографияларда Қазақстан бойынша мағлұмат беріліп, болашаққа міндеттер қарастырылып,

Ғылым академиясының ҒЗИ үйлестіру жоспарларына сәйкес библиографиялық тақырыптарды жан-жақты дамыту, библиографиялық еңбектердің жанрлары мен түрлерін кеңейту және тағы басқа мәселелер көтерілді.

Бар өмір жолын халық қазынасы болған кітаппен, кітапханамен байланыстырып, талмай еңбек ете жүріп Күлжихан Күлшәріпқызы өзі түлеп ұшқан білім ордасы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институтымен, оның ішінде кітапханатану, библиография және сервис кафедрасымен байланысын үзбей, студенттердің өндірістік практикадан өтіп тәжірибе жинақтауына, ал кейбіреуінің диплом алғаннан кейін жұмысқа орналасып кетулеріне қамқорлық көрсетіп, игі істің басы-қасында жүрді. Кафедраның мәдени-көпшілік шараларына да тікелей араласып, ақыл-кеңесін беріп, оқытушылармен қоян-қолтық жұмыс істеуге де уақыт табатын.

Мамандығы бойынша Мемлекеттік емтиханның төрайымы болғанда да, білгір маман Күлжихан Күлшәріпқызы әділ сарапшы, мейірбан ұстаз ретінде факультет түлектерінің алғысына бөленіп, олардың өмір жолын айқындауға шарапаты көп тиген.

Күлжихан Күлшәріпқызы басшылық жасаған 1990 жылдардың аяғында Орталық ғылыми кітапханада 155 адам істесе, соның 50-і 35 жасқа дейінгі жас мамандар еді. Бұлардың басымы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық институты мен әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің түлектері болатын. Сол жас мамандарға нағыз қамқоршысы болып, кітапхана қызметкерлерінің жауапкершілігін арттырумен қатар кітапхананың сыр-сипатын, қызметінің мән-мағынасын, сапасын арттыруға жұмылдыра түсті. Осы үлкен жұмыстардың бәрінде өзі бас болып жастарды да үйретті.

Жас мамандарға методикалық сабақтар өткізіп, жастардың білімін шыңдап, бағыт-бағдар беріп отырды.

Кітапханадағы кеңейтілген ғылыми кеңесіне жастарды тартып кітапхана ісінің қыры мен сырын түсінуге үйретті, олардың ғылыммен айналысуына да көп көңіл бөлді. Шет тілдерін, компьютерді үйренуде де ең алдымен жастарға орын берді.

Кітапхана саласының майталманы Күлжихан Күлшәріпқызы еңбегіне сай үкімет тарапынан марапаттар мен алғы-

старды иеленді. Олардың арасында «Еңбек ардагері» медалі (1992), «Білім беру ісінің үздігі» (1998), «ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері», «ҚР тәуелсіздігіне 10 жыл» (2001), ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері (2002 ж.), «Ерен еңбегі үшін» медалі (2011), «Кітапхана ісін дамытуға қосқан зор үлесі үшін» мақтау қағазы (2014), «ҚР Ұлттық кітапханасына 110 жыл» төсбелгісі (2021) бар.

Алматы қаласы Медеу ауданы №30 округтік сайлау комиссиясының төрайымы қызметін атқарған.

Күлжихан Күлшәріпқызы 3 бала тәрбиелеген ардақты ана. Жолдасы Асқар Егеубаев түркітану саласына елеулі үлес қосқан Қазақстанға белгілі ғалым.

**МЕРЕЙЛІ 70 ЖАСҚА КЕЛІП ОТЫРҒАН
КҮЛЖИХАН КҮЛШӘРІПҚЫЗЫ
ӨМІРІНІҢ 42 ЖЫЛЫН КІТАПХАНА
ІСІНЕ, РЕСПУБЛИКАДАҒЫ ІРІ
ҒЫЛЫМ ОРДАСЫНЫҢ БІРІ
ОРТАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНАҒА
АРНАҒАН. БҰЛ КӨЗГЕ КӨРІНБЕЙТІН,
ЖАЙШЫЛЫҚТА БІЛІНБЕЙТІН,
КҮЙБЕҢ ӨМІРДЕ БАЙҚАП
БОЛМАЙТЫН ҚҰБЫЛЫС.**

«Ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек» деп ұлы Абай айтқан асыл қасиеттер бойынан тарап, шарапаты толып, төңірегін қоса нұрландырып тұрған Күлжихан Күлшәріпқызы осындай абзал жан.